

Onze kinderen zijn als kanaries in kolenmijnen

Olga Ponjee is (scenario)schrijver van o.a. *Feuten* en *Het Verdronken Land* moeder van drie.

INTERNET

Hoe veilig zijn kinderen online? Het is tijd voor een mediawijze opvoeding, op school en thuis.

Teletubbies met hakenkruizen. Koken met Adolf. Douchen met Anne. Niggachu, de zwarte versie van Pikachu. Dinosaurus Barney die wordt gepijpt door een kleuter. Melkweg, snelweg, omweg en dan een foto van Jos B.: kind weg. Down-plaatjes naar een jongen met autisme. *You deserve rape!* naar een groep meisjes.

Dit is geen willekeurige internet-achterbuurt, maar de klassen-WhatsApp van ons zoontje van 12. Het is een wvo-brugklas van een progressieve, grootstedelijke school, die zichzelf prijst om haar veiligheid en 'no blame'-pestaanpak. Toch durft niemand in de groep er iets van te zeggen.

Humor

Ook de mentor wil eerst niet ingrijpen. Ze noemt het 'de grens tussen leuke humor en niet zo heel leuke humor' en een klas 'met een enorm leuke sfeer'. Als we tegenwerpen dat dit geen humor is, maar grond voor aangifte, gaat het probleem een trapje hoger, naar de brugklascoördinator. Maar die beslist dat het aan ons als ouders is: meer dan een Kahoot-quiz over racisme en een aparte WhatsAppgroep voor schoolwerk kunnen ze niet bieden. Ook sancties blijven uit; de ouders van de leerlingen die de plaatjes hebben gepost worden niet ingelicht. Inmiddels hebben de leerlingen hun berichten wel verwijderd. 'Wat een bullshit,' schrijven ze naar

elkaar. 'Ga gwn uit de groep als je er niet tegen kan, niet snitchen!!!'

Het is niet de eerste keer dat onlineveiligheid een issue is op school. In groep zeven gingen dezelfde hatelijkheden over de WhatsApp en werd één meisje via Instagram opgeroepen tot zelfmoord. Ouders hadden niets door en schermden achteraf met de heilige privacy van hun kind. De school kwam met een uurtje *What's-HAPPY*-les, die het gedrag niet oploste, maar naar minder zichtbare plaatsen verschoof.

Digitale kinderrechten

'Onze kinderen zijn als kanaries in de kolenmijnen', schreef professor Sonia Livingstone naar aanleiding van het IGF, het Internet Governance Forum, een internationaal debat over digitale kinderrechten. 'Ze leven grotendeels online, terwijl scholen, ouders en overheden achter de feiten aanrennen.' En dat is waar. Aan de drie traditionele zuilen van sociale opvoeding – thuis, school, vrienden – is een vierde zuil toegevoegd: het internet. Het is een medium ontworpen voor volwassenen, door volwassenen en toch hebben de meeste kinderen vanaf jonge leeftijd de

Kinderen leven grotendeels online en wij – ouders, scholen en overheden – rennen achter de feiten aan

Aan de drie traditionele zuilen van sociale opvoeding – thuis, school, vrienden – is een vierde zuil toegevoegd: het internet

beschikking over een telefoon of tablet. Klaar voor de digitale snelweg, zonder rijlessen of bijrijder.

Momenteel wordt gekeken naar een uitbreiding van het Kinderrechtenverdrag van 1989 met een specifiek Recht op Mediawijzeheid: het recht van ieder kind op veiligheid, grenzen en een mediawijze opvoeding, zowel vanuit school als thuis. Met de 30ste verjaardag van het internet kunnen we ons niet langer achter andermans verantwoordelijkheden verschuilen. Het wordt tijd dat we onze achterstand inhalen en dat we de mediawijze opvoeding gaan bieden, op basisscholen, middelbare scholen en thuis.

Een opvoeding die leert hoe chat-etiquette werkt. Hoe je aan betrouwbare informatie komt in deze tijd van *fake news*. Hoe je digitale media kunt inzetten als tool, zonder er zelf de slaaf van te worden. Wat er gebeurt met de gegevens die je online post. Hoe de algoritmen van sociale media werken en wie daar belang bij heeft. En wat je kunt doen als jij – of iemand in je omgeving – het slachtoffer wordt van trolls, doxing of andere vormen van onlinegeweld.

Opvoeding

Een opvoeding waarin we begrijpen waaraan we onze kinderen blootstellen – van Fortnite, Instagram tot TikTok – en grenzen leren stellen. Kinderen hoeven pas een telefoon als ze er klaar voor zijn, sociale media zijn echt niet nodig om mee te tellen in de klas en niet alle lessen hoeven digitaal, zeker niet als het aan toezicht of gedegen kennis van docenten ontbreekt.

Een opvoeding waarin we ook kritisch naar onszelf en ons eigen internetgedrag kijken. Waarom is het zo moeilijk om onze telefoon weg te leggen? Om toe te geven dat we het soms ook niet weten – als ouder, als docent – maar dat we het wel gaan proberen?

Want terug kunnen we niet. En moeten we ook niet willen. Maar hoe het internet eruitziet, voor onze kinderen nu en de kinderen van de toekomst, dat bepalen wij als volwassenen, hier en nu.

Een scholier achter zijn laptop.

Foto Marcel van den Bergh